

Yhdessä eteenpäin

Kohti vaikuttavuuslähtöistä toimintaa

Webinaariin liittyvässä keskustelussa
Twitterissä voitte käyttää tunnuksia:

@soste10

#SOSTEwebinaari

#YhdessäEteenpäin

SOSTE

Yhdessä eteenpäin

Löydät webinaarin esitysmateriaalit
tapahtumasivulta osoitteesta **soste.fi**

Tallenne löytyy muutaman päivän kuluttua
tekstitettynä: **[youtube.com/SOSTEkanava](https://www.youtube.com/SOSTEkanava)**

SOSTE

Kohti vaikuttavuuslähtöistä toimintaa

Johtaja Mika Pyykkö

Yhdessä eteenpäin –webinaari 20.5.2020

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Vaikuttavuusinvestoiminen

(engl. Impact investing)

on yksityisen pääoman tietoista suuntaamista toimintaan, joka saa aikaan sekä taloudellista tuottoa, että mittaavaa yhteiskunnallista/ympäristöllistä hyötyä.

Vaikuttavuusinvestoimisen osaamiskeskus

Tavoite

Lisääntynyt hyvinvointi, ympäristön kestävyys ja talouden tasapaino vaikuttavuusinvestoimista hyödyntäen

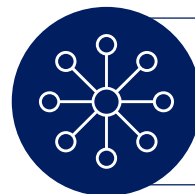
- ***Mitatusti vaikuttavat ennakoivat ja ehkäisevät toimintakäytännöt laajasti hyödynnettävänä***
- Vähemmän ehkäistävissä olevia haittoja, ongelmia ja sairauksia ja niistä aiheutuvia kustannuksia

Vaikuttavuusinvestoimisen osaamiskeskuksen tehtävät

Vaikuttavuusinvestoimisen
ekosysteemin kehittäminen ja
toteutustapojen skaalaaminen

Vaikutusten hankinnan
strateginen aseointi

Vaikutusten
hankintaprosessien tuki ja
koordinointi

Kansainvälinen vuorovaikutus

Mahdollisesti myöhemmin:
**Tulostenhankintarahaston
hallinnointi**

Miksi?

Lähtökohdista

- Nopeasti muuttuva ikärakenne
- Valtion budjetin kestävyysvaje
- Kuntien taloudelliset ongelmat
- Sosiaali- ja terveystalouden haasteet
- Alhainen työllisyysaste

- Ilmastokriisi
- Koronaviruspandemian vaikutukset

- Kokeilut hyväksytyt tapoja uudistaa
- Hyvinvointitalous-teema
- Paljon käyttämättömiä ennakoivan ja ehkäisevän toiminnan mahdollisuuksia

- Paljon linjauksia ilmastonmuutoksen hillitsemisestä ja myös halukkuutta toimia toisin ml. yksityinen sektori
- Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelma:
OSALLISTAVA JA OSAAVA SUOMI –
sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti
kestävä yhteiskunta

Lähtökohdista – koronaviruspandemian jälkeen

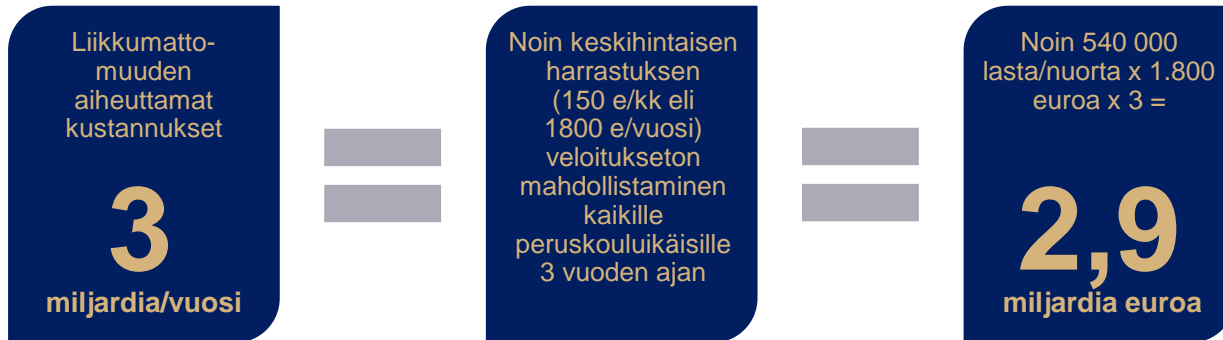

- **Tarvitaan**
 - monilta osin aivan uudenlaista ajattelua ja tekemisen tapaa.
 - keskinäisriippuvuuksien oikeanlaista ymmärtämistä (ilmiölähtöisyys).
 - vaikuttavia ratkaisuja = tietoon ja tulevaisuuden ymmärtämiseen perustuvia päätöksiä.
- **Vahvistettava yksilöiden ja koko yhteiskunnan kriisinsietokyky/resilienssiä.**

Esimerkkejä monilta osin ehkäistävissä olevista kustannuksista

Kustannus	Euroa vuodessa
Huostaanotettu lapsi (LSKL)	130.000 / hlö / kunta
Syrjäytynyt nuori (Oulun kaupunki)	20.000
Ympäri vuorokautista hoivaa tarvitseva ikääntynyt (Sitra)	40.000
Alkoholihaitat (THL)	1 mrd. / yhteiskunta
Liikennetapaturmat (Traficom)	1 mrd.
Tupakointi (THL)	1,5 mrd.
Tyypin 2 diabetes (Itä-Suomen yliopisto)	1-2 mrd.
Liikkumattomuus (UKK-instituutti)	3 mrd.
Sairauspoissaolot (TTL)	3-4 mrd.
Mielenterveyden häiriöt (Mielenterveyspooli)	6 mrd.
Työttömyys (TEM; 2/2020)	17 mrd. (7.000 euroa/hlö)

Tarvitaan uudenlaista tekemistä

- Hyvinvoinnin lisäämiseen ja ongelmien *ehkäisyyn* tarvitaan uusia toiminta- ja rahoitusmalleja, jotka auttavat myös julkisen talouden tasapainottamisessa.
- Resurssit on suunnattava vaikuttaviin ratkaisuihin.
- Yhteiskunnallisten haasteiden ratkaisemiseen tarvitaan julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin yhteistyötä.

A man with grey hair and glasses, wearing a dark suit and tie, is sitting at a desk. He is pointing at a smartphone held by a woman whose back is to the camera. On the desk, there is a laptop, a spiral notebook, and some papers. The scene is set in a modern office environment with large windows in the background. The entire image has a blue tint.

Mistä on kyse?

Jatkumo

**Vaikuttavuusinvestoimisen
osaamiskeskuksen
toiminta käynnistynyt
tammikuussa 2020**

- Pääpaino vaikutusten hankinnassa ja SIB-mallin hyödyntämisessä.
- Käynnissä tai valmistelussa olevien SIB-hankkeiden teemat perustuvat Sitran edustajien kuntien johdon ja eri ministeriöiden edustajien kanssa käymiin keskusteluihin.

Vaikutusten hankinta – julkisten varojen ja yksityisen pääoman yhteinen näytönpaikka

Ostetaan haluttua lopputulemaa – ei suoritteita

- verovarojen tuloksellinen käyttö yksityistä pääomaa hyödyntäen

Mahdollistaa etupainotteiset investoinnit ihmisten ja ympäristön hyvinvointiin

- varoja ennakoivaan ja ehkäisevään toimintaan

Pohjana faktat ja mallinnus – ei mielikuvat

- tiedolla johtamista

Toiminnan lähtökohtana haluttu vaikuttavuus

- toimintatavat ja resursointi tavoitteen mukaisesti

Tekee näkyväksi osaamisen yhdistämisen mahdollisuudet

- julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin yhteistyö

Vaikutusten hankinta ja EU

- **European Investment Bank / Proposal: Supporting the Use of Social Outcomes Contracting in Europe**
 - EU:n laajuinen ohjelma, jota koordinoi Advisory Platform for Social Outcomes Contracting osana Euroopan investointipankin vastuulla olevaa European Investment and Advisory Hub -toimintoa (“EIAH”)
 - InvestEU-ohjelma v. 2021-2027 / 4. ikkuna: Social investments and skills

Miten?

Miten hankintaan vaikutuksia?

Julkinen sektori määrittelee tulostavoitteen, ei tekemisen tapaa!

Kunta tai valtio määrittelee:

- väestöryhmän, jonka hyvinvointia halutaan lisätä ja/tai ympäristöaiheen, johon halutaan myönteinen muutos
- halutun tavoitetason tai muutoksen, joka on mitattavissa
- saavutetun tuloksen taloudellisen arvon ja sen perusteella palveluntuottajille (ja sijoittajille) maksettavan tulospalkkion

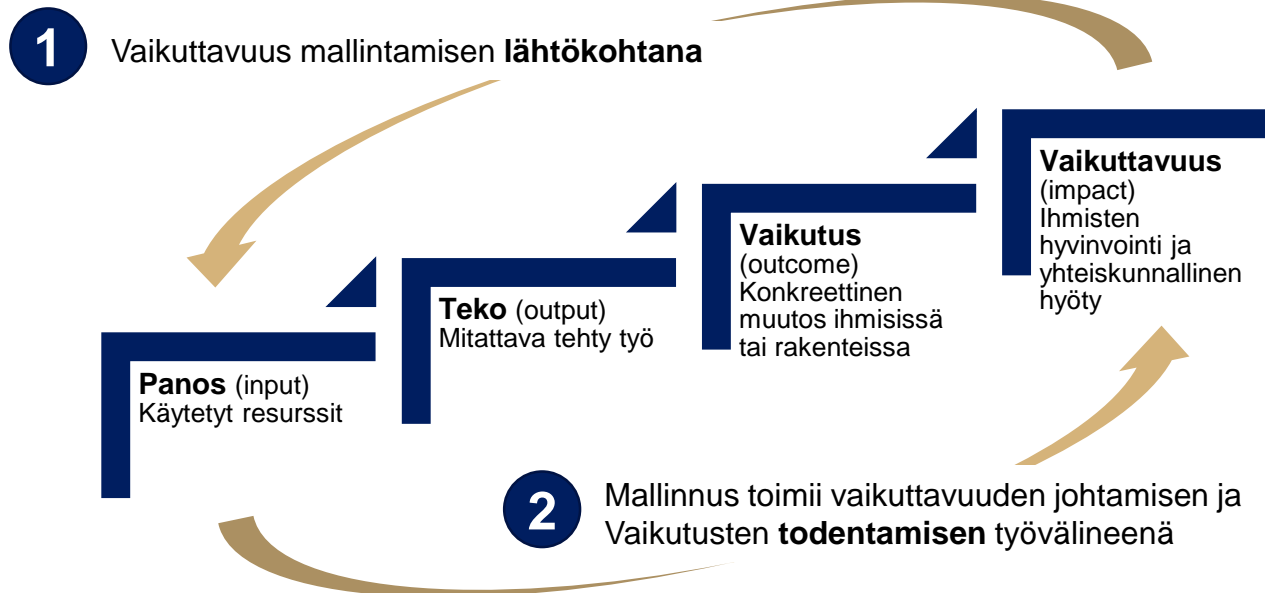
Palveluntuottajat toteuttavat käytännön toimet parhaaksi katsomallaan tavalla yhteistyössä ostajan eli julkisen sektorin kanssa.

Vaikutusten hankintaprosessin eteneminen

- Minkälainen ilmiö on ja miten siihen vaikuttamalla voidaan ehkäistä ongelmien ja sitä kautta kustannusten syntymistä tai kasvamista?
- Minkälaista inhimillistä ja taloudellista hyötyä myönteiset muutokset tarkoittavat?
- Minkä mitattavien tavoitteiden saavuttamisesta ollaan halukkaita maksamaan ja kuinka paljon?

Vaikuttavuusketju (soveltaen The iooi methody by Bertlesmann Stiftung) ja vaikuttavuuden mallintaminen

Vaikuttavuuden mallintamisen tasot

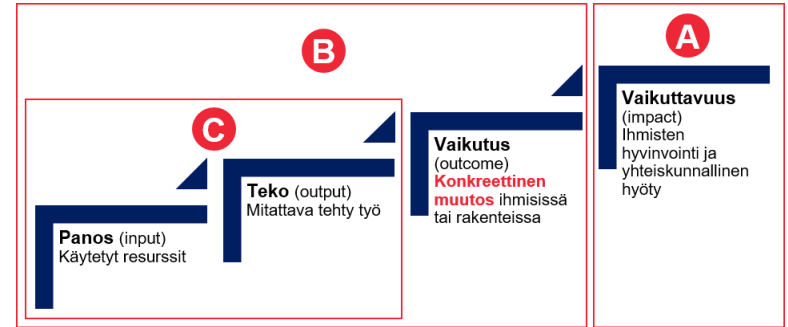
Yhteiskunnallisen hyödyn mallinnus

- Ilmiön rajaaminen ja juurisyiden tunnistaminen
- Myönteisen muutoksen aikaansaaman hyödyn hinnoittelu

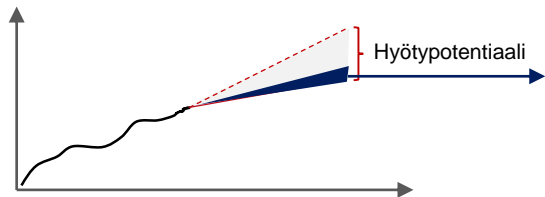
Vaikutusten syntymisen mallinnus

Interventioiden toteuttamisen mallinnus

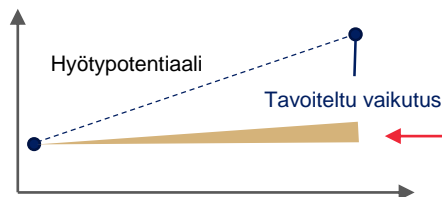
- Taloudellinen mallinnus
- Toiminnallinen mallinnus

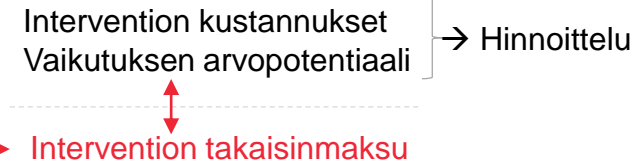
A Yhteiskunnallinen hyöty

B Tavoitteena oleva vaikutus

C Intervention investointilaskenta

A Yhteiskunnallisen hyödyn mallinnus

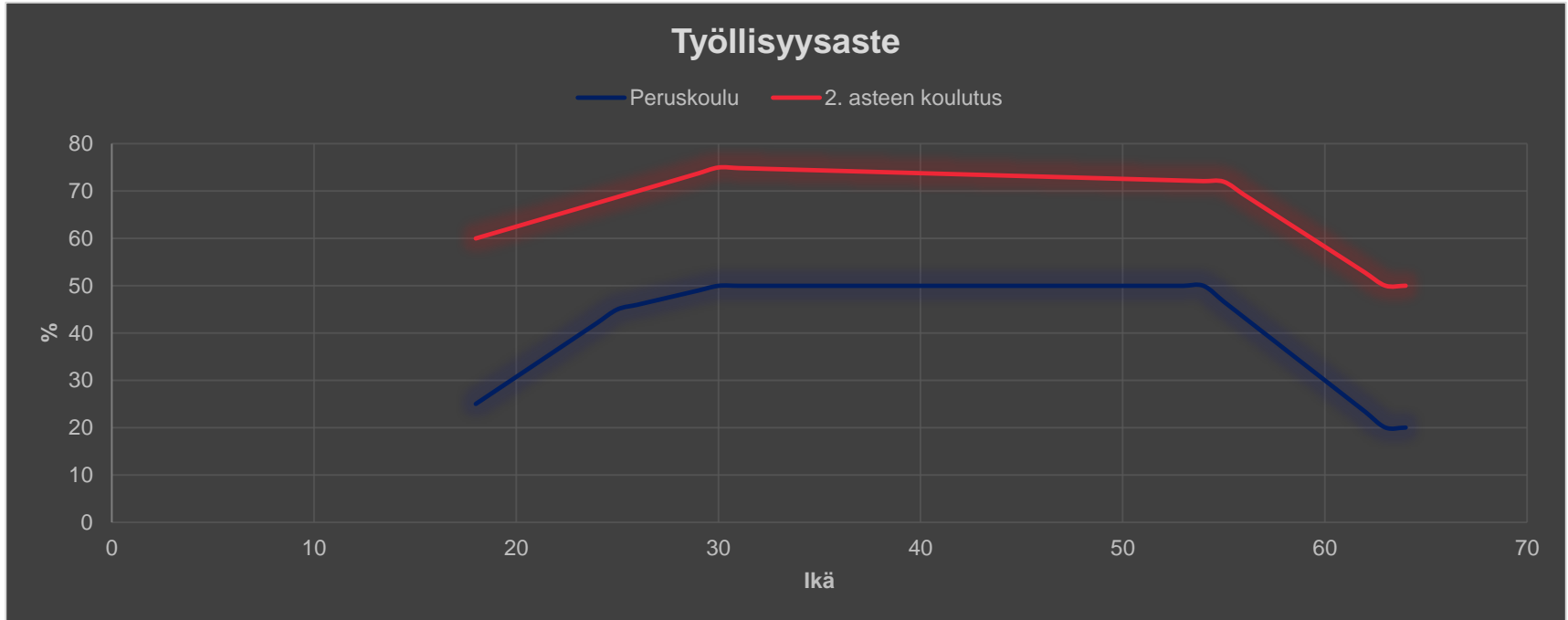
- Perustuu halutun muutoksen taustalla olevien juurisyiden ja mahdollisuuksien sekä niistä seuraavien taloudellisten vaikutusten tunnistamiseen
- Rajaa vaikutusketjun ylimmällä portaalla olevan ilmiön ja nimeää lopullisen tavoitteen saavuttamiseksi vaadittavat konkreettiset muutokset
- Laskee millaisia taloudellisia hyötyjä toiminnan uudelleen suuntaamisella voisi olla mahdollista saavuttaa

Taloudellinen mallinnus + yhteiskehittäminen

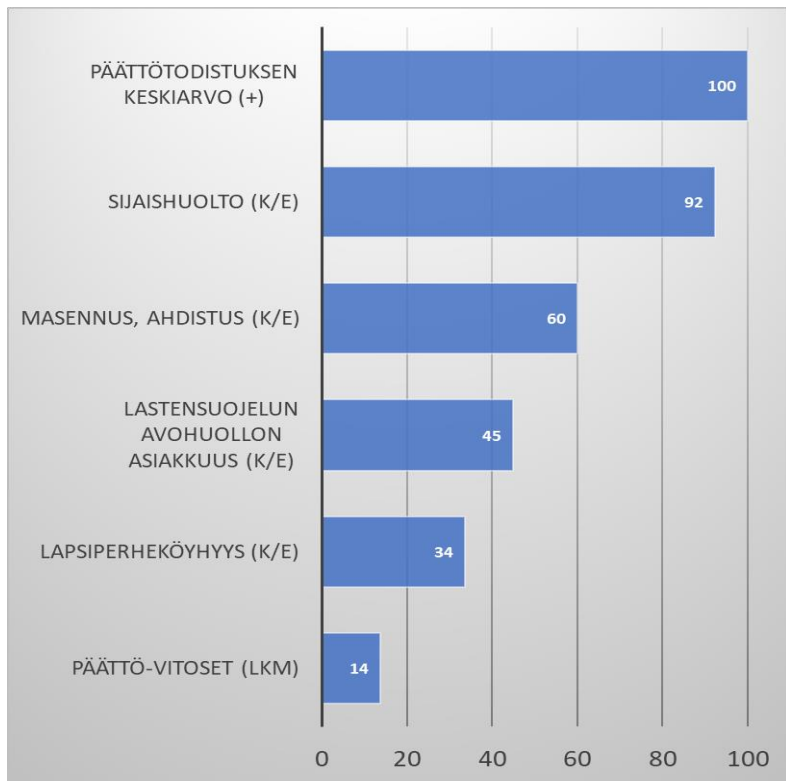

- Nykytila ja viime vuosien ilmiö- ja kulukehityksen todentaminen (**taloudellinen mallinnus**)
- Kulukehityksen syiden määrittely (**taloudellinen mallinnus**)
- Seuraavien vuosien ilmiö- ja kulukehityksen hahmottaminen (**taloudellinen mallinnus** ja **yhteiskehittäminen**)
- Kehityskulun syiden taustalla olevien juurisyiden määrittely (**yhteiskehittäminen**)
- Vaikuttavuustavoitteen määrittely
- Haluttujen muutostavoitteiden määrittäminen (**yhteiskehittäminen**)
- Muutosten arvottaminen (**taloudellinen mallinnus**)
- Olemassa olevien ratkaisuiden, palveluiden ja näiden puutteiden tunnistaminen (**yhteiskehittäminen**)

Työelämään kiinnittyminen (Tilastokeskus):

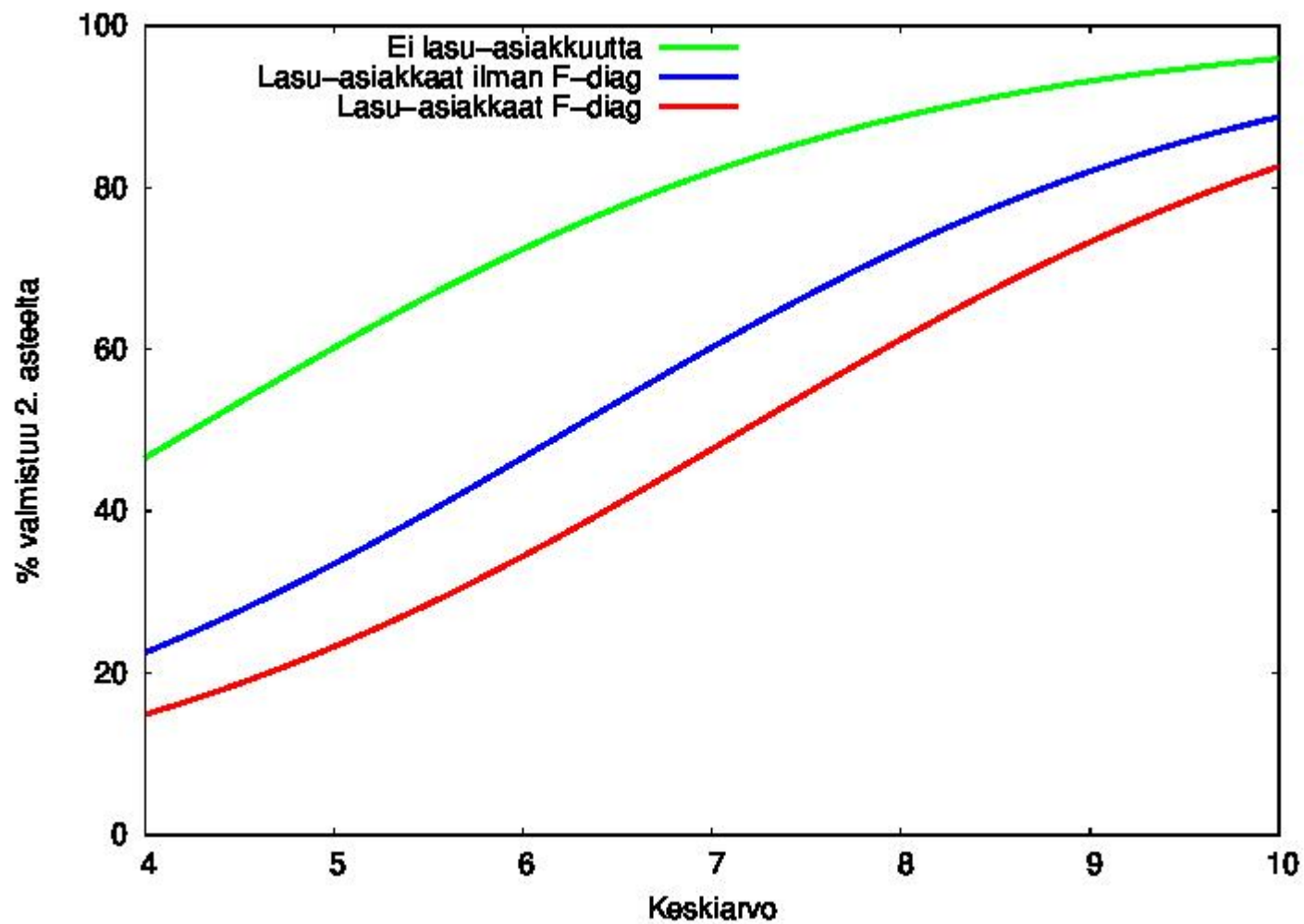
2. asteen opiskelun keskeyttämistä ennustavista tekijöistä

- Seulottu noin sadasta sosiaali- ja terveystieteiden sekä peruskoulun muuttujista¹⁾ ja niiden yhdistelmistä ne, jotka parhaiten ennustavat 2. asteen keskeyttämistä
- Perusanalyysien lisäksi laskettiin muita selittäviä tunnuslukuja

¹⁾ ks taustamateriaali

²⁾ {alpha 0.5; n folds 1500; ADD.Z.INTERACTIONS FALSE; INC.CF00.X FALSE}

Keskiarvo viestii vaikeuksista jo aikaisessa vaiheessa

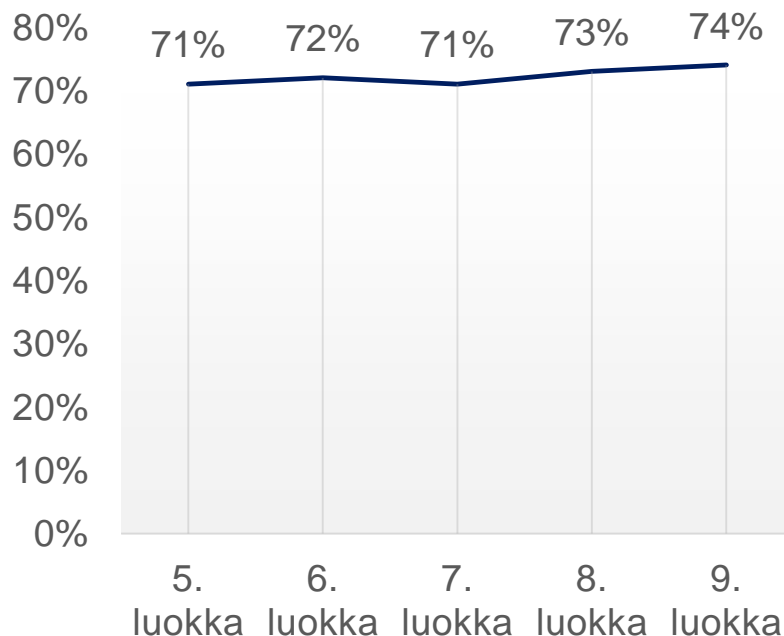
- Oletus, että keskiarvo muodostuu merkittäväksi tekijäksi 8.-9.-luokilla, on väärä

-> Keskiarvo ennustaa keskeyttämistä jo 5.-luokalta alkaen

- Ennustetarkkuus*) hieman paranee kun ennusteen aikajänne lyhenee

- Ennuste 9. luokan keskiarvon perustella on hieman parempi kuin 5.-luokan keskiarvon perusteella

Keskiarvon ennustevoima

Keskiarvo, mielenterveys ja rikollisuus

- Tutkinto 25-vuotiaana (sij.huollosta aik.; 1987-kokohorttiaineisto)

		Mies		Nainen	
		F-diagnoosi			
		Ei	Kyllä	Ei	Kyllä
Ka < 7	Rikos ei	65 %	39 %	60 %	28 %
Ka < 7	Rikos kyllä	18 %	13 %	40 %	25 %
Ka > 7	Rikos ei	84 %	54 %	85 %	64 %
Ka > 7	Rikos kyllä	50 %	42 %	-- %	38 %

Vaikuttavuuskehittäjä

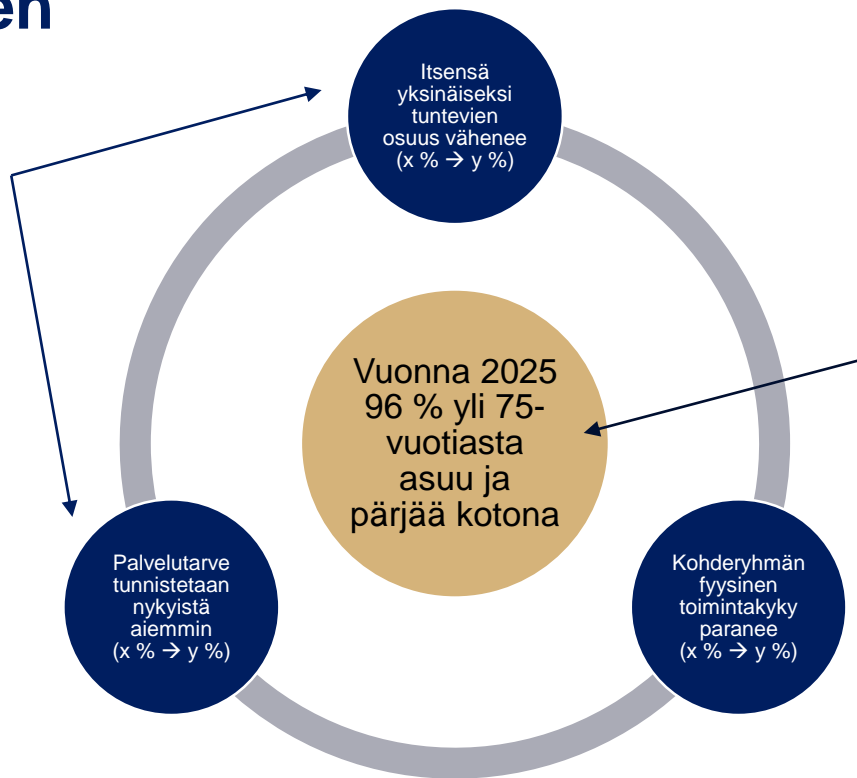
- Fasilitoitu yhteiskehittämisprosessi julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin toimijoille sekä tutkijoille ja kokemusasiantuntijoille.
- Tavoitteena luoda yhteinen ymmärrys ilmiöstä ja siitä, miten vaikutusten hankintaa kannattaa hyödyntää.
- Taustalla tavoite siirtymisestä ongelmien korjaamisesta kohti ennakoivaa ja ehkäisevää toimintaa.
- Yhteiskunnallisen hyödyn taloudellinen mallinnus ja Vaikuttavuuskehittäjä muodostavat kokonaisuuden.
- Tuloksena syntyy vaikuttavuustavoite, konkreettiset muutostavoitteet tavoitteeseen pääsemiseksi ja ratkaisuaihioita muutostavoitteiden ympärille.

Vaikuttavuustavoitteen ja muutostavoitteiden määrittäminen

Mitattavat muutostavoitteet

- Määritellään muutokset %:a ja/tai hlöä 2020 → 2025
- Hinnoitellaan muutokset

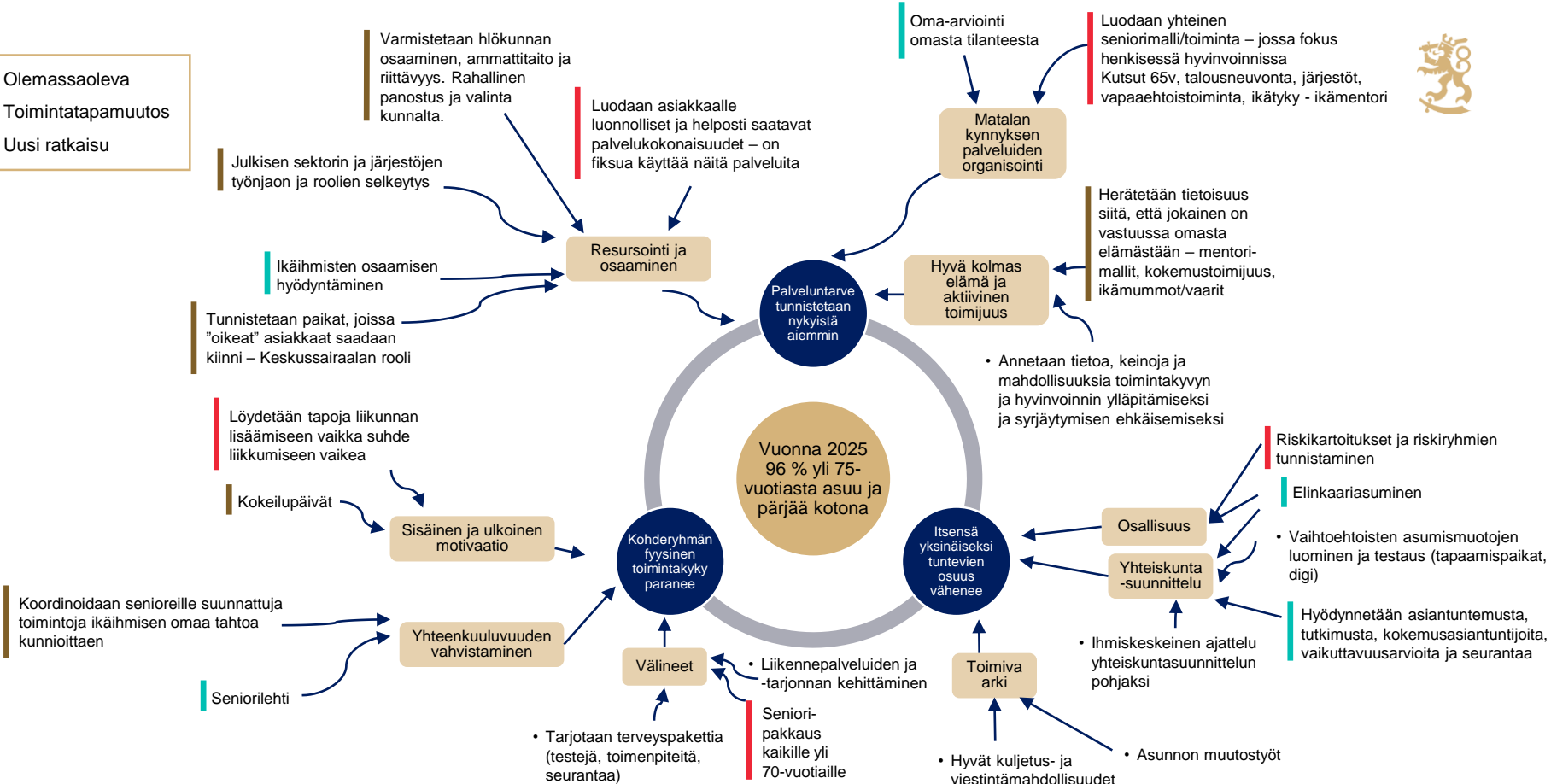
Mitattava yhteiskunnallisen hyödyn tavoite eli vaikuttavuustavoite

- Määritellään muutos %:na ja/tai hlöä 2020 → 2025
- Hinnoitellaan muutos

Olemassa olevien ja puuttuvien ratkaisujen ja palveluiden tunnistaminen

- Olemassaoleva
- Toimintatapamuutos
- Uusi ratkaisu

B Vaikutusten syntymisen mallinnus

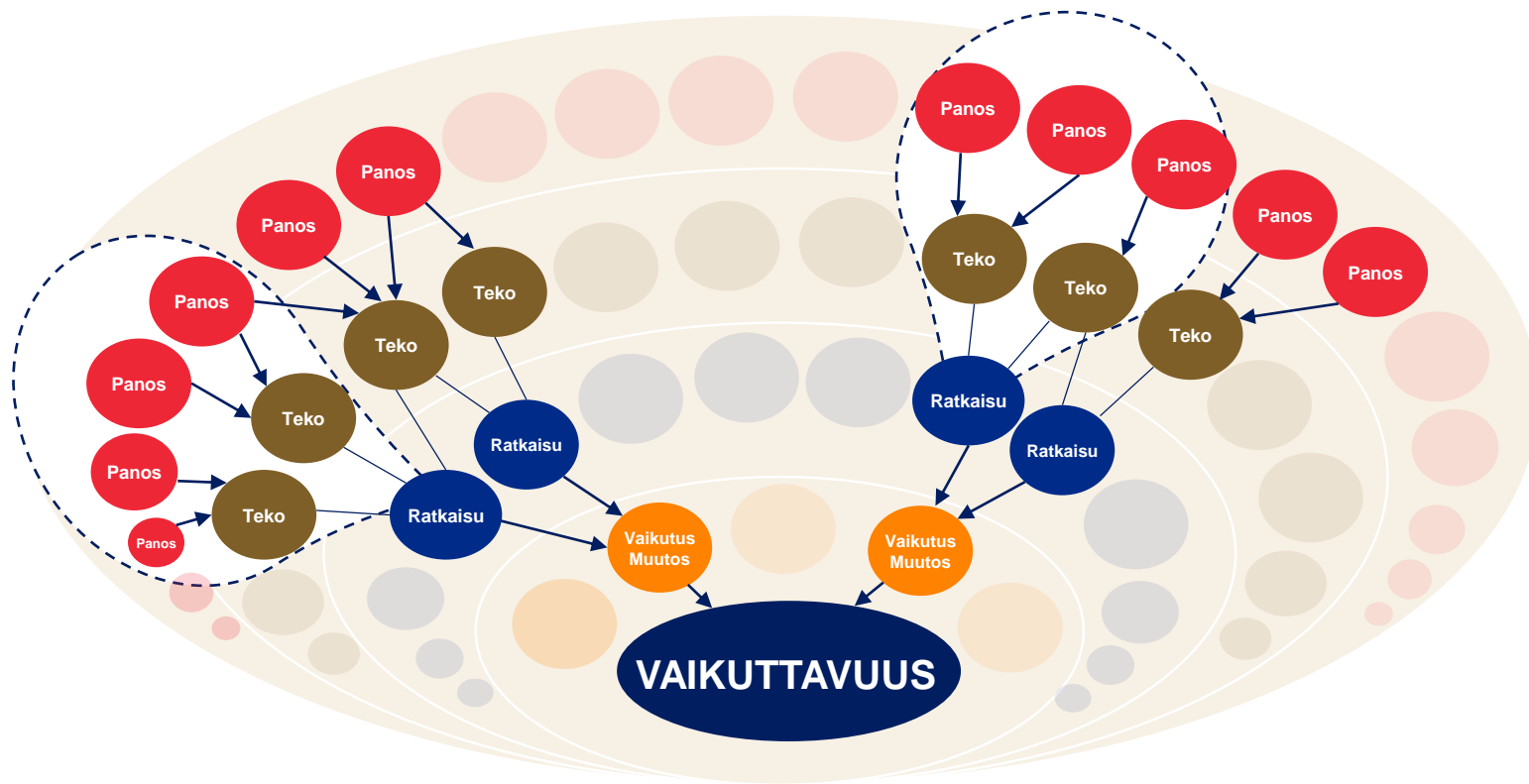
- Esittää miten yhteiskunnallisen hyödyn edellyttämät muutokset saavutetaan
- Hahmottaa tavoitteena olevien konkreettisten muutosten aikaansaamiseksi tarvittavia keinoja ja arvio niiden edellyttämän investoinnin suuruuden
- On systeemisen muutoksen kuvaus

C Interventioiden toteuttamisen mallinnus

- Esittää miten palvelu(kokonaisuus) tuottaa halutun tuloksen
- Liittyy vaikutusketjun kahden alimman osan, tekojen ja panosten käytön kuvaamiseen
- Sisältää usein myös investoinnin takaisinmaksu- ja tuottolaskelmat (ROI)

Vaikuttavuuden ekosysteemi

Miten toiminnan onnistumista mitataan?

Tulosmittarit

- Määrittävät tulospalkkion maksun.
- Ovatko halutut muutokset toteutuneet?

Toimintaa ohjaavat mittarit

- Auttavat optimoimaan resurssien käytön.
- Tehdäänkö oikeita asioita?

Prosessimittarit

- Kertovat suoritteiden ja prosessin laadusta.
- Tehdäänkö oikealla tavalla?

Muut mittarit

- Asiat, jotka kiinnostavat tulospalkkion maksajia ja/tai muita yhteistyötahoja.
- Mikä hyödyllistä toiminnan kehittämisen ja laajentamisen näkökulmasta?

Tulosperusteinen rahoitussopimus

(SIB/EIB/DIB)

on vaikuttavuusinvestoimisen muoto, jossa kerätyt sijoitusvarat käytetään yhteisen tulostavoitteen saavuttamiseen.

Sijoittajat kantavat, vähintään pääosin, toiminnan taloudelliset riskit ja julkinen sektori maksaa vain tuloksista.

Yksi vaikutusten hankinnan toteuttamistapa.

SIB-mallin keskeiset toimijat

Julkinen sektori

Maksaa saavutetuista tuloksista

Sijoittaja

Raha hakee merkitystä

Palveluntarjoaja

Kilpailuetua vaikuttavuuden todentamisessa

An aerial photograph of a city highway interchange, likely in Finland, showing multiple lanes of traffic and surrounding urban buildings and greenery. The text "Missä mennään?" is overlaid in the center in a large, white, sans-serif font.

Missä mennään?

Kaupunki

Suomalaisten lasten hyvinvointiin sijoittava rahasto keräsi alkuun viisi miljoonaa euroa

Uusi tapa rahoittaa ennalta ehkäiseviä palveluja leviää Suomessa.

Kohdennettua apua kuormittavaan arkeen – Helsinki aloittaa uudenlaisen palvelun lapsiperheiden tukemiseksi
12.05.2020 16:11

Maahanmuuttajien työllisyyskokeilusta rohkaisevia tuloksia

Työ- ja elinkeinoministeriö © 18.2.2020 11.08

TIEDOTE

SIB: käynnissä

Työhyvinvoinnin edistäminen julkisella sektorilla (TyHy-SIB)

Tulospalkkio: 4 julkisen sektorin työnantajaorganisaatiota

Maahanmuuttajien nopea työllistyminen ja kotoutuminen (Koto-SIB)

Tulospalkkio: TEM

Lasten, lapsiperheiden ja nuorten hyvinvoinnin edistäminen (Lapset-SIB I)

Tulospalkkio: Helsinki, Hämeenlinna, Kemiönsaari, Lohja ja Vantaa

Lapset-SIB II: Jyväskylä, Karviainen, Tampere

Työllistymisen edistäminen (Työ-SIB)

Tulospalkkio: TEM

SIB/EIB: suunnitteilla

Tyypin 2 diabeteksen ehkäisy

Kuntakohtainen mallinnus käynnissä

Ikäntyneiden itsenäisen toimintakyvyn vahvistaminen

Mallinnus ja Vaikuttavuuskehittäjä toteutettu kahdella alueella

Maatalouden ravinteiden kierrätys

Mallinnus käynnissä

Asumisen energiatehokkuus

Mallinnus käynnissä

Tilanne

Päättynyt

Hankehallinnoija: FIM Vaikuttavuussijoitukset Oy
Rahasto 0,6 milj. €

Päättynyt, seurantajakso v. 2020-2022

Hankehallinnoija: FIM Vaikuttavuussijoitukset Oy
Rahasto 14,2 milj. €

Käynnissä

Hankehallinnoija: FIM Vaikuttavuussijoitukset Oy & LSKL
Rahaston tavoitekoko 8 milj. €

Hankehallinnoijan kilpailutus käynnissä

Käynnissä

Hankehallinnoija: FIM Vaikuttavuussijoitukset Oy
Rahaston tavoitekoko 10 milj. €

Lapset-SIB I

Tavoite

Vähentynyt lastensuojelutarve sekä pienentyneet lasten ja nuorten syrjäytymisestä aiheutuvat kustannukset ja tulonmenetykset.

Toteutusaika

v. 2018–2031

Hankehallinnoija

FIM Pääomarahastot Oy

Tulospalkkion maksuperuste

Ohjelmaan osallistuvien lasten/perheiden osalta seurataan toteutuneita kustannuksia interventioiden jälkeen, joita verrataan ennustettuihin kustannuksiin (perusura). Kunta on määritellyt kustannusten perusuran historiallisen toteuman perusteella.

Seurattavia palveluita mm. lastensuojelun avohuollon ja sijaishuollon sosiaalityö, kiireellinen sijoitus ja huostaanotto.

Kunta maksaa tulospalkkiona osan laskennallisesta säästöstä.

Käytännön toiminnasta

Operatiivinen toiminta

- Suunnittelusta vastaa Lastensuojelun Keskusliitto yhdessä kuntien ja päätoteutuskumppaneiden kanssa.
- Toiminta on käynnistynyt Hämeenlinnassa 2018, Vantaalla ja Lohjalla 2019. Helsingin toiminta käynnistyy keväällä 2020. Kemiönsaarella valmistelu vielä kesken.

Rahasto

- ensimmäinen sulkeminen 12.12.2019, sijoittajilta yhteensä **5 miljoonan euron** sitoumukset
- tavoitekoko **8 miljoonaa euroa**

Päätoteutuskumppanit

Icehearts ry, SOS-lapsikyläsäätiö ry, Helsingin Diakonissalaitos

Sijoittajina mm.

Työ-SIB

Tavoite

Saada 4 500 pitkäaikaistyötöntä työnhakijaa ko. hankkeen piiriin (ja heistä mahdollisimman moni työmarkkinoille)

Toteutusaika

v. 2020–2025

Hankehallinnoija

FIM Vaikuttavuussijoitukset Oy

Tulospalkkion maksuperuste

Hankkeen palvelujen piiristä työllistyvien bruttomääräiset palkkatulot.

Tulospalkkion maksussa huomioidaan työllistyvien henkilöiden ikä, koulutustausta, työttömyyden kesto sekä alue, jolla palveluja tarjotaan.

Palkkion laskumalli tarkoittaa, että vaikeammin työllistettävästä henkilöstä maksetaan suurempi palkkio.

Käytännön toiminnasta

Operatiivinen toiminta

- käynnistynyt Uudellamaalla marraskuun 2019 puolivälissä
 - kevään aikana myös Oulun ja Lahden seuduilla
- hankkeessa on aloittanut useita kymmeniä asiakkaita
 - ensimmäiset jo työllistyneet

Rahasto

- ensimmäinen sulkeminen 4.2.2020
- sijoittajilta yhteensä **6,7 M€:n** sitoumukset
- tavoitekoko **10 M€**, joten siitä saavutettu ensimmäisessä sulkemisessa 2/3

Sijoittajina mm.

Ravinteiden kierrätyksen EIB (suunnitteilla)

Tavoite

Lounais-Suomen maatalouden ravinnekuormitus xx % nykyistä alhaisemmalla tasolla vuoteen 2045 mennessä.

Muutostavoitteet:

Kasvin tarpeen mukainen lannoitus maatioilla

Lannan ravinteiden käytön tehostaminen

Toimivat kierrätyslannoitevalmisteiden markkinat

Tulospalkkion maksuperuste

Tulospalkkiota maksetaan sen mukaan, kuinka monta kiloa kotieläintilojen lannasta tuotettua kierrätyslannoitefosforia siirtyy käytettäväksi kasvintuotantotiloille kohdealueella ja sen ulkopuolella.

Toteutusaika

v. 2021-2027 (arvio)

Käytännön toiminnasta

Operatiivinen toiminta

- Kohdealueena Lounais-Suomen intensiivisen kotieläintuotannon alue ja sen läntinen vesiensuojelualue

Rahasto

- tavoitekoko **8-10 miljoonaa euroa** (arvio)

Palveluntuottaja

- Toimijoita, jotka tukevat koko ekosysteemin muodostumista ja takaavat, että kuljetus, prosessointi, markkinointi ja toiminta eläin- ja kasvitiloilla muodostaa toimivan ja kestävä tuotantoketjun.

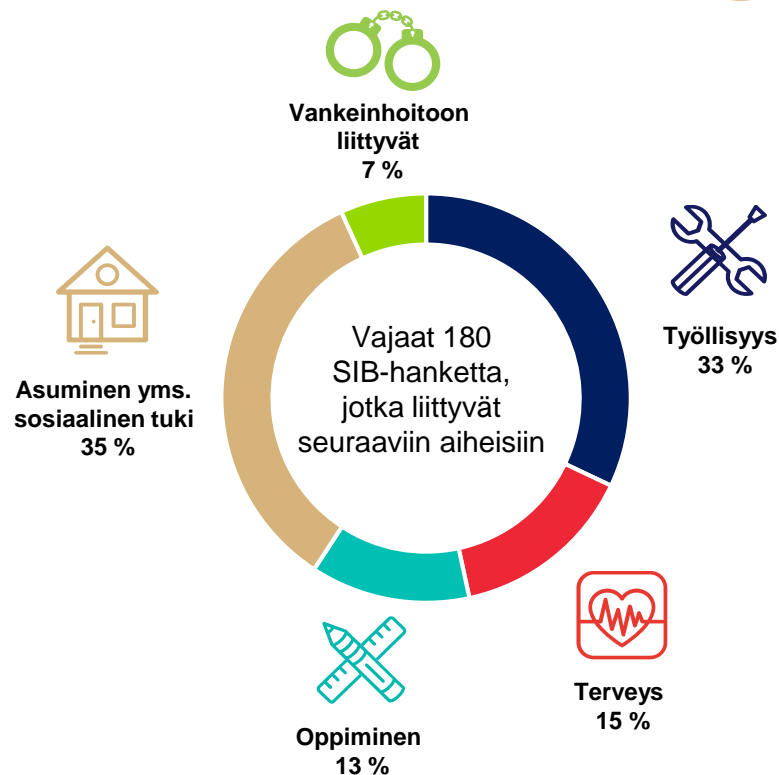
Impact Bond -hankkeet maailmanlaajuisesti

- Maailman ensimmäinen SIB Isossa-Britanniassa vuonna 2010: "Peterborough SIB"

- Kehittyvillä markkinoilla 11 Development Impact Bond -hanketta, joissa teemoina esim. terveys ja maatalous

Lähteet: Brookings Impact Bonds Database ja Social Finance SIB Database

A Newton's cradle with five silver spheres hanging from thin wires against a dark blue background. The central sphere is in sharp focus, while the others are blurred.

<https://tem.fi/vaikuttavuusinvestoimisen-osaamiskeskus>

Yhteystiedot ja kanavat

Käyntiosoite

Aleksanterinkatu 4

Postiosoite PL 32

00023 VALTIONEUVOSTO

Puhelinvaihde 029 510 6001

Tem.fi

Yhdessä eteenpäin

Webinaarisarjan seuraavat osat:

- 28.5. Saavutettava viestintä verkossa ja somessa
- 4.6. Kestävän kehityksen ja arvojen rooli tapahtumissa

Ilmoittautua voit jo nyt.